

Jolanta Jaszczuk

Zasady i warunki prowadzenia działalności gospodarczej w Rzeczypospolitej Polskiej

Określenie ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej oraz wolność prowadzenia działalności gospodarczej wynika z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, która w art. 20, 21 i 22 stanowi, że społeczna gospodarka rynkowa oparta jest na działalności gospodarczej, własności prywatnej oraz solidarności, dialogu i współpracy partnerów społecznych.

Ograniczenie wolności gospodarczej wg Konstytucji RP jest dopuszczalne tylko w drodze ustawy i tylko ze względu na ważny interes publiczny. Rzeczypospolita Polska chroni własność i prawo dziedziczenia.

Podejmowanie działalności gospodarczej

Prawa osoby zamierzającej rozpocząć działalność gospodarczą

Podejmowanie, wykonywanie, zawieszenie wykonywania i zakończenie działalności gospodarczej jest wolne dla każdego na równych prawach, z zachowaniem warunków określonych przepisami prawa, stanowi o tym art. 6 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej. Zgodnie z w/w ustawą – **działal-**

nością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Przepisów ustawy nie stosuje się do działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie upraw rolnych oraz chowu i hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego, a także wynajmowania przez rolników pokoi, sprzedaży posiłków domowych i świadczenia w gospodarstwach rolnych innych usług związanych z pobytem turystów.

Zwrócić należy uwagę na pewne ograniczenia wynikające z ustawy o swobodzie działalności gospodarczej związane z podejmowaniem wykonywania działalności gospodarczej. W szczególności dotyczy to reglamentacji działalności poprzez konieczność uzyskania przez osobę zamierzającą prowadzić działalność gospodarczą w konkretnej dziedzinie stosownego zezwolenia, koncesji zgłoszenia, licencji czy wpisu do rejestru działalności regulowanej. Związane jest to najczęściej z koniecznością spełnienia przez przedsiębiorcę szeregu szczególnych warunków określonych w odrębnych przepisach.

Osoba fizyczna, aby mogła wykonywać samodzielnie działalność gospodarczą czy to jako

jednoosobowy przedsiębiorca, czy to wspólnik jakiegokolwiek spółki, musi posiadać pełną zdolność do czynności prawnych, która uregulowana jest przepisami kodeksu cywilnego. Z w/w przepisów wynika, że pełną zdolność do czynności prawnych osiąga się w zasadzie z chwilą ukończenia osiemnastu lat, to jest uzyskania pełnoletności.

Działalność gospodarczą określoną w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej prowadzi przedsiębiorca. **Przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową.**

Podjęcie działalności gospodarczej może nastąpić w dniu złożenia wniosku o wpis do ewidencji działalności gospodarczej albo po uzyskaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego.

Przedsiębiorca prowadzi działalność gospodarczą pod firmą, którą ujawnia się we właściwym dla danego przedsiębiorcy rejestrze (np. ewidencja działalności gospodarczej, rejestr przedsiębiorców KRS). W przypadku prowadzenia działalności przez osobę fizyczną, jej firmą jest jej imię i nazwisko. Do firmy można włączyć pseudonim lub określenia wskazujące na przedmiot działalności przedsiębiorcy, miejsce jej prowadzenia oraz inne określenia dowolnie obrane. Przy określaniu firmy przedsiębiorcy zwrócić jednak należy uwagę, na fakt, że firma powinna się odróżniać dostatecznie od firm innych przedsiębiorców prowadzących działalność na tym samym rynku oraz na to, że firma nie może wprowadzać w błąd w szczególności co do osoby przedsiębiorcy, przedmiotu działalności, miejsca działalności, źródeł zaopatrzenia. Firma przedsiębiorcy jest prawnie chroniona. Przedsiębiorca, którego prawo do firmy zostało

zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba, że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać usunięcia jego skutków, złożenia oświadczenia lub oświadczeń w odpowiedniej treści i formie, naprawienia na zasadach ogólnych szkody majątkowej lub wydania korzyści uzyskanej przez osobę, która dopuściła się naruszenia.

Uregulowania dotyczące firmy zawarte są w przepisach kodeksu cywilnego w Dziale III. Przedsiębiorcy i ich oznaczenia.

Każdy przedsiębiorca, czy to osoba fizyczna, czy to osoba prawna, czy to inna jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej prowadzi swoją działalność wykorzystując do tego celu zorganizowany zespół składników niematerialnych i materialnych przeznaczony do prowadzenia działalności gospodarczej. Zgodnie z art. 55.1 Kodeksu cywilnego tak zorganizowany zespół składników jest przedsiębiorstwem. Obejmuje ono w szczególności: 1) oznaczenie indywidualizujące przedsiębiorstwo lub jego wyodrębnione części (nazwa przedsiębiorstwa), 2) własność nieruchomości lub ruchomości, w tym urządzeń, materiałów, towarów i wyrobów, oraz inne prawa rzeczowe do nieruchomości lub ruchomości, 3) prawa wynikające z umów najmu i dzierżawy nieruchomości lub ruchomości oraz prawa do korzystania z nieruchomości lub ruchomości wynikające z innych stosunków prawnych, 4) wierzytelności, prawa z papierów wartościowych i środki pieniężne, 5) koncesje, licencje i zezwolenia, 6) patenty i inne prawa własności przemysłowej, 7) tajemnice przedsiębiorstwa, 8) księgi i dokumenty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Bez względu na to, przedsiębiorca prowadzi działalność gospodarczą dużych, średnich czy małych rozmiarów w skład jego przedsiębiorstwa wchodzi wyżej wymienione składniki.

Formy prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby fizyczne

Osoby fizyczne mają do wyboru różne formy organizacyjne prowadzenia działalności gospodarczej. Mogą ją prowadzić jednoosobowo, występują wówczas samodzielnie jako przedsiębiorcy. Mogą także prowadzić tę działalność z innymi osobami w ramach form dopuszczonych przez przepisy prawa. Dotyczy to w szczególności spółki cywilnej, spółek prawa handlowego oraz spółdzielni.

Decydując się na prowadzenie działalności w formie spółki cywilnej, zainteresowane osoby muszą mieć świadomość, że spółka cywilna nie jest przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Spółkę cywilną tworzą wspólnicy będący przedsiębiorcami działającymi na podstawie w/w ustawy w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej. Aby prowadzić działalność w wyżej wymienionej formie wspólnicy – przedsiębiorcy zawierają umowę spółki cywilnej w oparciu o przepisy kodeksu cywilnego zawarte w szczególności w art. 860 do 875. Ustrój spółki cywilnej jako formy grupowej prowadzenia działalności przez minimum dwóch przedsiębiorców i zasady wewnętrzne pomiędzy wspólnikami uregulowane są w umowie, zawartej w formie pisemnej.

Zawierając umowę spółki cywilnej wspólnicy zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego przez działanie w sposób oznaczony, w szczególności przez wniesienie wkładów, które mogą polegać na wniesieniu do spółki własności lub innych praw albo na świadczeniu usług. Dodatkowo w umowie spółki wspólnicy zawierają postanowienia dotyczące między innymi: prowadzenia spraw spółki, zakresu zwykłych czynności, reprezentowania spółki, udziału w zy-

skach i stratach, czasu jej obowiązywania, rozwiązania spółki. Większość uregulowań dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej w formie spółki cywilnej zależy od woli stron – wspólników, gdyż przepisy dotyczące spółki dopuszczają taką możliwość. Zwrócić jednak należy uwagę na fakt, że przepisy bezwzględnie obowiązujące (nie podlegające woli stron) będą obowiązywały w takim zakresie, jak jest to przewidziane w kodeksie cywilnym. Dotyczy to w szczególności zasady ponoszenia odpowiedzialności za zobowiązania spółki, która to zasada stanowi, że za zobowiązania spółki wspólnicy odpowiedzialni są solidarnie. Wobec wierzycieli za zobowiązania odpowiadają oni całym swoim majątkiem.

O wyborze działalności w formie spółki handlowej decydują osoby zainteresowane grupowym (z wyjątkiem jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub jednoosobowej spółki akcyjnej) prowadzeniem działalności gospodarczej. Zawierając umowę spółki handlowej wspólnicy albo akcjonariusze zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu przez wniesienie wkładów oraz jeżeli umowa lub statut tak stanowi przez współdziałanie w określony sposób. Stanowi o tym art. 3 ustawy z dnia 15 września 2000 roku Kodeks spółek handlowych (Dz.U. Nr 94, poz. 1037 z późn. zm.)

Kodeks spółek handlowych reguluje tworzenie, organizację funkcjonowanie, rozwiązywanie, łączenie, podział i przekształcenie spółek, wśród których wyróżnia się: spółki osobowe – nie posiadające osobowości prawnej i jednostki bardziej sformalizowane – spółki kapitałowe, będące osobami prawnymi. Do spółek osobowych należą: spółka jawna, spółka partnerska, spółka komandytowa, spółka komandytowo akcyjna, zaś spółkami kapitałowymi są: spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i spółka akcyjna.

Podstawą działania każdej ze spółek jest zawarcie stosownej umowy (statutu) oraz wpis do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez sąd rejonowy sąd gospodarczy właściwy ze względu na siedzibę spółki, a poprzedzony sporządzeniem przez osoby zainteresowane szeregu dodatkowych dokumentów wymaganych dla utworzenia danego rodzaju spółki oraz dokumentów w postaci formularzy KRS i formularzy składanych w ramach tzw. jednego okienka (REGON, NIP I ZUS).

Każda ze spółek handlowych uregulowana jest odmiennie i tak w szczególności:

♦ **spółka jawna** powstaje w wyniku zawarcia w formie pisemnej umowy pomiędzy wspólnikami. Zasadniczo w swoim działaniu zbliżona jest do spółki cywilnej, jednak to co ją zdecydowanie odróżnia od w/w formy jest fakt, że jest przedsiębiorcą (w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej), prowadzi przedsiębiorstwo pod własną firmą, a każdy z jej wspólników odpowiada za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem solidarnie z pozostałymi wspólnikami oraz ze spółką (z tym że wierzyciel spółki może prowadzić egzekucję z majątku wspólnika w przypadku, gdy egzekucja z majątku spółki okaże się bezskuteczna).

♦ **spółka partnerska** jest spółką osobową tworzoną przez wspólników w celu wykonywania wolnego zawodu w spółce prowadzącej przedsiębiorstwo pod własną firmą. Partnerami w spółce mogą być osoby posiadające prawo wykonywania w następujących zawodów: adwokata, aptekarza, architekta, inżyniera budownictwa, biegłego rewidenta, brokera ubezpieczeniowego, doradcy podatkowego, maklera papierów wartościowych, doradcy inwestycyjnego, księgowego, lekarza, lekarza dentystry, lekarza weterynarii, notariusza, pielęgniarki, położnej, radcy prawnego, rzecznika

patentowego, rzeczoznawcy majątkowego i tłumacza przysięgłego. Jakkolwiek spółka partnerska w swoim działaniu zbliżona jest do spółki jawnej, jednak zasadnicza różnica między nimi polega na odmiennym uregulowaniu zasad ponoszenia odpowiedzialności za zobowiązania spółki. Zgodnie bowiem z art. 95 kodeksu spółek handlowych partner w spółce partnerskiej nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania spółki powstałe w związku z wykonywaniem przez pozostałych partnerów wolnego zawodu w spółce, jak również za zobowiązania spółki będące następstwem działań lub zaniechań osób zatrudnionych przez spółkę na podstawie umowy o pracę lub innego stosunku prawnego, które podlegały kierownictwu innego partnera przy świadczeniu usług związanych z przedmiotem działalności spółki. Umowa spółki partnerskiej winna być zawarta w formie pisemnej pod rygorem nieważności, zaś do zgłoszenia wniosku o wpis spółki do rejestru przedsiębiorców, oprócz dokumentów wymaganych dla spółki partnerskiej, niezbędne jest złożenie dokumentów potwierdzających uprawnienia każdego partnera do wykonywania wolnego zawodu.

♦ **spółka komandytowa** jest spółką osobową prowadzącą przedsiębiorstwo pod własną firmą, w której wobec wierzycieli za zobowiązania spółki co najmniej jeden wspólnik odpowiada bez ograniczenia (komplementariusz) a odpowiedzialność co najmniej jednego wspólnika (komandytariusza) jest ograniczona do określonej w umowie wysokości – sumy komandytowej. Umowa spółki winna być zawarta w formie aktu notarialnego.

W zasadzie zarówno spółka partnerska jak i komandytowa, poza swoimi odrębnościami wynikającymi z istoty każdej z nich w swoich działaniach zbliżona jest do spółki jawnej.

Najbardziej sformalizowaną formą w obrębie spółek osobowych jest spółka komandytowo-ak-

cyjna, która to spółka prowadzi przedsiębiorstwo pod własną firmą, a w której wobec wierzycieli za zobowiązania spółki co najmniej jeden wspólnik odpowiada bez ograniczenia (komplementariusz), a co najmniej jeden wspólnik jest akcjonariuszem. W związku z takim założeniem, jeśli przepisy kodeksu handlowego w dziale dotyczącym w/w spółki nie regulują jakichś zagadnień, odpowiednio stosuje się: w zakresie stosunku prawnego komplementariuszy, zarówno między sobą, wobec wszystkich akcjonariuszy, jak i wobec osób trzecich, a także wkładów tychże wspólników do spółki, z wyłączeniem wkładów na kapitał zakładowy – odpowiednio przepisy dotyczące spółki jawnej, w pozostałych sprawach odpowiednio przepisy dotyczące spółki akcyjnej. W spółce komandytowo-akcyjnej występuje kapitał zakładowy, który powinien wynosić przynajmniej 50 000 zł. Podstawą utworzenia spółki akcyjnej jest sporządzenie przez założycieli w formie aktu notarialnego statutu spółki.

Spółki kapitałowe, to jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i spółka akcyjna są formami prowadzenia działalności gospodarczej najbardziej znanymi, gdyż były one często tworzone jeszcze w okresie obowiązywania kodeksu handlowego z 1934 roku. Przepisy kodeksu spółek handlowych, które weszły w życie 1 stycznia 2001 uwzględniły doświadczenia wynikające z funkcjonowania wymienionych spółek w okresie końca lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku w nowej rzeczywistości politycznej, społecznej i gospodarczej w Polsce. Nie zmieniły jednak istoty tych organizacji gospodarczych, zasad ich tworzenia i funkcjonowania.

♦ **spółka z ograniczoną odpowiedzialnością** – jest to spółka kapitałowa, która może być utworzona przez jedną lub więcej osób w każdym celu prawnie dopuszczalnym. Posiada osobowość

prawną. Wspólnicy spółki nie odpowiadają za zobowiązania spółki, a wobec spółki zobowiązani są do świadczeń określonych w umowie. Kapitał zakładowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wynosi 5 000 zł i dzieli się na udziały (równe lub nierówne), z tym że wartość nominalna jednego udziału nie może być niższa niż 50 zł. Umowa spółki winna być zawarta w formie aktu notarialnego. Przedmiotem wkładu do spółki mogą być zarówno pieniądze jak i rzeczy i prawa, z tym że nie może być wkładem prawo niezbywalne lub świadczenie pracy lub usług. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością działa poprzez swoje organy. Obligatoryjnymi organami są: zgromadzenie wspólników, którym są wszyscy wspólnicy, a które jest najwyższym organem spółki podejmującym uchwały w najważniejszych jej sprawach i zarząd spółki, który działa jako organ zarządzający i wykonawczy, to jest prowadzi jej sprawy, reprezentuje ją wobec osób trzecich i ponosi odpowiedzialność za swoje działania. W spółce z ograniczoną odpowiedzialnością mogą działać także organy nadzoru: rada nadzorcza i komisja rewizyjna. W zasadzie ustanowienie organów nadzoru zależy od woli wspólników. Wyjątek stanowią spółki o kapitale zakładowym przewyższającym 500 000 zł i liczbę wspólników 25. W takich spółkach powinna być ustanowiona rada nadzorcza lub komisja rewizyjna. Przepisy kodeksu spółek handlowych dają szerokie uprawnienia wspólnikom do skonstruowania umowy spółki według własnej woli. Pamiętać jednak należy, że niektóre zasady dotyczące spółki są zawarte w przepisach bezwzględnie obowiązujących, zatem w bieżącej działalności spółki należy sięgać nie tylko do umowy spółki ale także do kodeksu spółek handlowych.

♦ **spółka akcyjna** – jest spółką kapitałową i z analizy przepisów kodeksu spółek handlowych wynika, że jest to forma działalności gospodar-

czej przewidziana dla większych przedsięwzięć gospodarczych. Jej funkcjonowanie jest najbardziej sformalizowane i jakkolwiek w szeregu przypadków zbliżona jest do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (w szczególności: osobowość prawna, zobowiązanie akcjonariuszy do świadczeń jedynie określonych w statucie, kapitał zakładowy podzielony na akcje, brak odpowiedzialności akcjonariuszy za zobowiązania spółki, działanie poprzez swoje organy) jednak wiele uregulowań jest odmiennych (np. w szczególności: minimalny kapitał zakładowy 100 000 zł, akcje imienne i na okaziciela, konieczność protokolowania notarialnego walnych zgromadzeń, konieczność corocznego badania sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta, różne sposoby podwyższania kapitału zakładowego). Dokonując zatem wyboru prowadzenia działalności gospodarczej w formie spółki akcyjnej, zainteresowane osoby muszą zdawać sobie sprawę z tego, że działalność taka obciążona będzie dodatkowymi kosztami, o których mowa powyżej oraz z koniecznością korzystania z usług doradców: prawników i ekonomistów.

Działalność gospodarcza może być prowadzona także przez spółdzielnie i spółdzielnie socjalne. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych oraz ustawa z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze. Spółdzielnią jest dobrowolne zrzeszenie nieograniczonej liczby osób o zmiennym składzie osobowym i zmiennym funduszu udziałowym, które w interesie swoich członków prowadzi działalność gospodarczą. Spółdzielnią socjalną jest spółdzielnia, która mogą założyć następujące osoby: bezrobotne, osoby wymienione w przepisach ustawy o zatrudnieniu socjalnym oraz osoby niepełnosprawne. Liczba założycieli takiej spółdzielni nie może być mniejsza niż pięć osób.

Zwrócić należy uwagę na fakt, że w definicji działalności gospodarczej zawartej w art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej pojawia się stwierdzenie, że działalnością gospodarczą jest również działalność zawodowa, która wykonywana jest w sposób zorganizowany i ciągły. Dotyczy to w szczególności prowadzenia działalności przez osoby wykonujące tzw. wolne zawody. Jakkolwiek brak jest definicji wolnego zawodu, jednak po analizie przepisów kodeksu spółek handlowych dotyczących spółki partnerskiej można wysnuć wnioski, że działalność zawodową wykonują reprezentanci zawodów wymienionych w w/w przepisach, o których mowa powyżej. Wykonywanie wolnych zawodów najczęściej uregulowane jest odrębnymi aktami prawnymi dotyczącymi każdego z nich. Cechami charakterystycznymi wolnych zawodów są w szczególności: konieczność posiadania odpowiednich kwalifikacji, predyspozycji i wiedzy, osobiste świadczenie czynności zawodowych, niezależność zawodowa, najczęściej obowiązkowa przynależność do samorządu zawodowego. Osoba zamierzająca wykonywać wolny zawód winna znać przepisy dotyczące danej grupy zawodowej oraz zasady wykonywania wolnego zawodu, który reprezentuje.

Zasady prowadzenia działalności gospodarczej przez przedsiębiorców

Prowadząc działalność gospodarczą przedsiębiorca działa zgodnie z przepisami prawa na zasadach uczciwej konkurencji i poszanowania dobrych obyczajów oraz słusznym interesów konsumentów. Wykonywane przez siebie czynności opiera w szczególności o przepisy prawa cywilnego. Dotyczy to przede wszystkim przepisów regulujących zagadnienie zobowiązań. Zastosowanie mają w szczególności przepisy części ogólnej

z zakresu zobowiązań, jak i dotyczące umów: zlecenia, o dzieło i innych związanych z typem prowadzonej przez siebie działalności. Prowadzenie działalności gospodarczej w zasadzie polega na stałym zawieraniu umów i ich wykonywaniu. Najistotniejsze znaczenie w tym zakresie będzie miała zasada swobody umów wyrażona w art. 353.1 kodeksu cywilnego o brzmieniu następującym: „Strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego”. Z wymienionej powyżej zasady wynika, że istnieje swoboda w zawarciu lub nie zawarciu umowy, wybór kontrahenta zależy od woli strony zamierzającej zawrzeć umowę, zasadniczo treść umowy może być ustalona przez strony dowolnie. W ramach swobody umów strony mogą zawierać umowy nazwane (które przewidziane są w kodeksie cywilnym lub innych przepisach) lub nienazwane, w których strony samodzielnie kształtować będą wzajemne prawa i obowiązki uwzględniając jednak postanowienia cytowanego powyżej art. 353.1 kodeksu cywilnego. Z punktu widzenia warunków wykonania umowy najkorzystniejszą formą jej zawarcia jest forma pisemna (poza wypadkami, gdy przepisy prawa wymagają formy szczególnej (np. aktu notarialnego, czy notarialnie poświadczonych podpisów). Precyzując na piśmie wzajemne prawa i obowiązki, strony umowy wiedzą jak ukształtowany jest dany stosunek zobowiązaniowy i jaki jest zakres ich odpowiedzialności w stosunku do kontrahenta.

Wykonując działalność gospodarczą i wykorzystując lokal oraz środki trwałe nie będące własnością przedsiębiorcy, przedsiębiorca korzysta z wymienionych składników majątkowych na podstawie umów najmu, dzierżawy czy leasingu. W wymienionych umowach strony ustalają wzajemne prawa i obowiązki związane z wykorzysty-

waniem przez przedsiębiorcę składników majątkowych innej osoby, w tym zasady odpłatności w formie czynszu czy czas obowiązywania umowy.

Przedsiębiorca mający wątpliwości co do prawidłowości zastosowania przepisu prawa, z którego wynika obowiązek świadczenia przez niego daniny publicznej oraz składek na ubezpieczenia społeczne ma możliwość wystąpienia do właściwego organu administracji publicznej lub państwowej jednostki organizacyjnej o wydanie interpretacji co do zakresu zastosowania przepisów w jego indywidualnej sprawie. Umożliwiają to mu przepisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2005 Nr 8, poz. 60 z późn. zm.) Występując o indywidualną interpretację przedsiębiorca we wniosku winien przedstawić stan faktyczny oraz własne stanowisko. Organ dokonujący interpretacji wydaje w tym zakresie decyzję, od której służy przedsiębiorcy nie zgadzającemu się ze stanowiskiem organu odwołanie odpowiednio do sądu administracyjnego lub do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych. Jakkolwiek interpretacja wydana przez organ nie jest wiążąca dla przedsiębiorcy, jednakże przedsiębiorca nie może być obciążony jakimikolwiek daninami publicznymi, sankcjami administracyjnymi, finansowymi lub karami w zakresie, w jakim zastosował się do otrzymanej interpretacji. Interpretacja organów wydana w trybach, o którym powyżej jest wiążąca dla organów administracji publicznej lub państwowych jednostek organizacyjnych właściwych dla przedsiębiorcy i może zostać zmieniona tylko w drodze wznowienia postępowania.

Przedsiębiorcy mają prawo dochodzenia swoich roszczeń w zakresie prowadzonej przez nich działalności gospodarczej w sprawach ze stosunków cywilnych od innych przedsiębiorców. Postę-

powanie przed sądami w takim zakresie uregulowane jest w przepisach kodeksu postępowania cywilnego, w szczególności w Dziale IVa. Postępowanie w sprawach gospodarczych. W tym miejscu zwrócić należy uwagę na fakt, że postępowanie takie jest bardzo sformalizowane i niejednokrotnie wymaga pomocy prawników (radców prawnych czy adwokatów). Duże problemy pojawiają się już przy wszczęciu postępowania i formułowaniu pozwu. Brać należy pod uwagę w szczególności brzmienie art. 479.11 k.p.c., który nakłada na przedsiębiorcę obowiązek podania wszystkich twierdzeń oraz dowodów na ich poparcie pod rygorem utraty prawa powoływania ich w toku postępowania, chyba że wykaże, że ich powołanie w pozwie nie było możliwe albo potrzeba powołania wynikła później. Dodatkowo przedsiębiorca – powód powinien dołączyć do pozwu odpis reklamacji lub wezwania do dobrowolnego spełnienia żądania wraz z dowodem doręczenia albo wysłania go pozwanemu przesyłką poleconą oraz odpisy pism świadczących o próbie wyjaśnienia spornych kwestii w drodze rokowań. Uregulowania zawarte we wskazanym przepisie wskazują na konieczność dokumentowania wszelkich operacji gospodarczych, tak aby nie było trudności w udowodnieniu swojego stanowiska zmierzającego do wyegzekwowania roszczeń.

Obowiązki przedsiębiorcy

a) ewidencyjne

Osoba fizyczna zamierzająca prowadzić działalność gospodarczą, po wyborze formy prawnej, w jakiej będzie ją prowadziła zobowiązana jest do zarejestrowania działalności. W sytuacji, gdy będzie to jednoosobowy przedsiębiorca prowadzą-

cy samodzielnie działalność gospodarczą, osoba fizyczna zobowiązana jest do wpisania tego faktu do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez organy samorządowe: urzędy gminy lub urzędy miasta, która to ewidencja zajmuje się rejestracją osób fizycznych otwierających lub prowadzących działalność gospodarczą, jak też udzielaniem informacji o zarejestrowanych przedsiębiorcach. Właściwość miejscowa zależy od siedziby prowadzenia działalności.

Od 31 marca 2009 roku zgłoszenie działalności gospodarczej dokonywane jest na podstawie wniosku, którego wzór zamieszczony jest w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 24 marca 2009 w sprawie wniosku o wpis do ewidencji działalności gospodarczej. Zgłoszenia można dokonać bądź to w formie papierowej, bądź to w formie elektronicznej, wypełniając formularz, o którym mowa w w/w rozporządzeniu. Wniosek, o którym mowa powyżej jest jednocześnie wnioskiem o wpis do krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej (REGON), zgłoszeniem identyfikacyjnym do naczelnika urzędu skarbowego (NIP) oraz zgłoszeniem płatnika składek ZUS. Zatem Osoba fizyczna zamierzająca zarejestrować się jako przedsiębiorca składa jeden wniosek. Nie ponosi z tego tytułu żadnych opłat.

Dzięki temu wnioskowi przedsiębiorca uzyskuje:

- numer REGON nadawany przez Urząd Statystyczny, w dokumencie którego rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej określony jest zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności – PKD 2007,
- numer identyfikacji podatkowej – NIP nadany przez naczelnika urzędu skarbowego, gdyż osoby fizyczne, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, które na podstawie odręb-

nych ustaw są podatnikami, podlegają obowiązkowi ewidencyjnemu oraz otrzymują numery identyfikacji podatkowej – NIP, który przedsiębiorca wpisany do rejestru przedsiębiorców KRS lub ewidencji działalności gospodarczej winien umieszczać w oświadczeniach pisemnych skierowanych w zakresie swojej działalności do oznaczonych osób i organów oraz posługiwać się nim w obrocie prawnym i gospodarczym.

Gdy dwie lub więcej osób fizycznych prowadzi działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej, każda z nich zobowiązana jest do zgłoszenia do ewidencji działalności gospodarczej swojego wniosku i uzyskania statusu przedsiębiorcy. Uczestniczenie w spółce cywilnej nie pozbawia jej wspólników samodzielnego statusu przedsiębiorcy każdego z nich.

Wybór przez osobę fizyczną prowadzenia działalności gospodarczej w formie spółki prawa handlowego (osobowej lub kapitałowej) lub spółdzielni czy spółdzielni socjalnej wiąże się z koniecznością spełnienia warunków wynikających z przepisów regulujących tworzenie wymienionych jednostek gospodarczych, w szczególności związane ze sporządzeniem dokumentów niezbędnych do ich utworzenia i wpisaniem jednostki do Krajowego Rejestru Sądowego w sądzie właściwym ze względu na siedzibę danej jednostki.

Po uzyskaniu wpisu do właściwego rejestru nadającego status przedsiębiorcy, przedsiębiorca – osoba prawna również uzyskuje numer REGON i numer NIP.

W związku z zarejestrowaniem działalności gospodarczej przedsiębiorca winien dodatkowo dokonać stosownego zgłoszenia w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (ZUS ZUA albo ZUS ZZA) – w formie pisemnej lub elektronicznej. Jeśli dodatkowo nie pozostaje w stosunku pracy,

podlega ubezpieczeniu społecznemu (ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe), ubezpieczeniu zdrowotnemu oraz ponosi składki na fundusz pracy. Na takiej samej zasadzie podlega ubezpieczeniu społecznemu gdy jest wspólnikiem jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, lub wspólnikiem spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej.

Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe dla osób, o których mowa powyżej stanowi zadeklarowana kwota nie niższa jednak niż 60% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na dany rok kalendarzowy. Zwrócić należy uwagę na stosunkowo nową regulację dotyczącą określenia podstawy wymiaru składek dla osób rozpoczynających prowadzenie działalności gospodarczej. Z art. 18a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wynika, że dla osób prowadzących działalność gospodarczą podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie pierwszych 24 miesięcy kalendarzowych od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia. Zasada ta nie ma zastosowania dla osób, które prowadziły lub prowadziły w okresie ostatnich 60 miesięcy kalendarzowych przed dniem rozpoczęcia działalności pozarolniczą działalność gospodarczą lub wykonują działalność gospodarczą na rzecz byłego pracodawcy, na rzecz którego przed dniem rozpoczęcia działalności gospodarczej w bieżącym lub w poprzednim roku kalendarzowym wykonywały w ramach stosunku pracy lub spółdzielczego stosunku pracy czynności wchodzące w zakres wykonywanej działalności gospodarczej.

Jeśli przedsiębiorca zatrudnia pracowników, jako płatnik składek na ubezpieczenie społeczne, również dokonuje stosownego zgłoszenia w ZUS.

Jeżeli osoba fizyczna zatrudniona jest w spółce kapitałowej, spółdzielni lub spółdzielni socjalnej (na podstawie spółdzielczej umowy o pracę) – podlega ubezpieczeniu społecznemu, tak jak każda osoba pozostająca w stosunku pracy. Zgłoszenia do ubezpieczenia i płatności składek dokonuje zakład pracy. Powyższe obowiązki wynikają z przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych.

Dodatkową czynnością ewidencyjną jest zgłoszenie do urzędu skarbowego i rejestracja przedsiębiorcy jako podatnika VAT – w sytuacji, gdy przedsiębiorca zamierza od początku prowadzenia działalności rozliczać podatek od towarów i usług.

b) księgowe i związane z zatrudnianiem pracowników

Prowadząc działalność gospodarczą przedsiębiorca zobowiązany jest do właściwego dokumentowania wszystkich operacji gospodarczych, to jest właściwego prowadzenia księgowości. Osoba fizyczna działająca jako przedsiębiorca w zasadzie prowadzi księgowość w formie podatkowej księgi przychodów i rozchodów. Podatkowa księga prowadzona być może zarówno w formie papierowej jak i elektronicznej. Może ją prowadzić sam przedsiębiorca – przy niezbyt skomplikowanych operacjach gospodarczych, jak również może zlecić jej prowadzenie wyspecjalizowanemu podmiotowi, który działając na podstawie ustawy o rachunkowości zajmuje się usługowym prowadzeniem ksiąg rachunkowych, ksiąg podatkowych i innych ewidencji do celów podatkowych oraz zeznań i deklaracji podatkowych.

Prowadząc działalność gospodarczą na większą skalę – przy wielkości obrotów określonych w odrębnych przepisach – przedsiębiorca jednoosobowy (spółka cywilna) oraz osoby prawne

prowadzą księgowość w formie ksiąg rachunkowych na podstawie ustawy o rachunkowości.

Wraz z rozpoczęciem prowadzenia działalności gospodarczej przedsiębiorca zobowiązany jest do założenia konta bankowego. Art. 22 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej stanowi bowiem, że dokonywanie lub przyjmowanie płatności związanych z wykonywaną działalnością gospodarczą następuje za pośrednictwem rachunku bankowego przedsiębiorcy w każdym przypadku, gdy: 1) stroną transakcji, z której wynika płatność jest inny przedsiębiorca oraz jednorazowa wartość transakcji, bez względu na liczbę wynikających z niej płatności, przekracza równowartość 15 000 EURO przeliczonych na złote według średniego kursu walut obcych ogłaszanego przez NBP ostatniego dnia miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym dokonano transakcji.

Prowadząc działalność gospodarczą, niezależnie czy jako jednoosobowy przedsiębiorca, spółka cywilna, czy jako spółka handlowa, przedsiębiorca ma prawo zatrudniania pracowników. Z brzmienia art. 3 kodeksu pracy wynika bowiem, że pracodawcą jest jednostka organizacyjna, choćby nie posiadała osobowości prawnej a także osoba fizyczna, jeżeli zatrudniają one pracowników. Zatrudnianie pracowników podlega zatem reżimowi przepisów prawa pracy, w szczególności przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku Kodeks pracy (Dz.U. z 1998 roku Nr 21, poz. 94 z późn. zm) i przepisów wykonawczych.

Zatrudnienie pracownika polega w zasadzie na zawarciu umowy o pracę pomiędzy pracodawcą a pracownikiem, czego skutkiem jest nawiązanie stosunku pracy.

W art. 22 par.1 kodeksu pracy zawarta została definicja stosunku pracy, z której wynika, że przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego ro-

dzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca – do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem. Jest to definicja stosunku pracy. Dodatkowo par. 1.1 wymienionego artykułu stanowi, że zatrudnienie w warunkach określonych powyżej jest zatrudnieniem na podstawie stosunku pracy bez względu na rodzaj zawartej umowy.

Jeśli przedsiębiorca nie zamierza zatrudniać pracowników, a niektóre prace związane z prowadzoną przez siebie działalnością gospodarczą powierzyć innej osobie fizycznej, to w zależności od rodzaju czynności może zawrzeć z taką osobą stosowną umowę cywilnoprawną np. umowę zlecenia (jako umowę starannego działania) lub umowę o dzieło (jako umowę rezultatu). Zawierając takie umowy przedsiębiorca również posiada obowiązki związane między innymi: z pobraniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, czy składek na ubezpieczenie społeczne, w tym zdrowotne, w przypadku zaistnienia przesłanek ustawowych (od umów zlecenia).

c) podatkowe

Przedsiębiorcę obowiązują w szczególności następujące przepisy podatkowe.

Osobę fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej czy to jednoosobowo czy w formie spółki cywilnej oraz jako wspólnika spółki osobowej wymienionej w kodeksie spółek handlowych obowiązują przepisy podatkowe dla tego typu jednostek organizacyjnych, i tak:

- podatek dochodowy wymienione powyżej osoby obliczają i płacą na podstawie przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych – PIT, jeśli przedsiębiorcą jest oso-

ba prawna obowiązują ją przepisy o podatku dochodowym od osób prawnych – CIT,

- przepisy ustawy o podatku od towarów i usług – VAT,
- podatki i opłaty lokalne

d) inne obowiązki przedsiębiorcy, dotyczące zwłaszcza odpowiedzialności związanej z prowadzeniem działalności gospodarczej

Przedsiębiorca wykonuje działalność gospodarczą na zasadach uczciwej konkurencji i poszanowania dobrych obyczajów oraz słusznym interesów konsumentów. Obowiązany jest spełnić określone przepisami prawa warunki wykonywania działalności gospodarczej, w szczególności dotyczące ochrony przed zagrożeniem życia, zdrowia ludzkiego i moralności publicznej, a także ochrony środowiska. W związku z powyższym przedsiębiorcę obowiązują wszystkie przepisy związane z jego odpowiedzialnością zarówno cywilną, podatkową, jak i wynikającą z przepisów szczególnych dotyczących konkretnego rodzaju działalności prowadzonej przed przedsiębiorcą.

Przedsiębiorca może być poddawany kontroli swojego działania związanego z prowadzeniem działalności gospodarczej na zasadach wynikających bądź to z przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, ordynacji podatkowej, ubezpieczeń społecznych, przepisów prawa pracy jak i z przepisów określonych w ustawach szczególnych dotyczących konkretnego rodzaju działalności.

Zwrócić należy uwagę na przepisy ustawy z dnia 19 grudnia 2009 r. (Dz.U. z 2009, Nr 18, poz. 97) o zmianie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz o zmianie innych ustaw. Ustawą tą dokonano nie tylko zasadniczych zmian w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej,

ale także zmieniono szereg ustaw, którymi regulowane są poszczególne zagadnienia związane z działalnością gospodarczą. Dotyczy to w szczególności przepisów związanych z obowiązkami ewidencyjnymi, postępowaniami kontrolnymi prowadzonymi na podstawie odrębnych przepisów. Zebranie wymienionych zmian w jednym akcie prawnym pozwala na łatwiejsze prześledzenie zmian i znalezienie konkretnych uregulowań w interesującej danego przedsiębiorcę ustawie.

W sytuacji, gdy przedsiębiorca pragnie skorzystać z pomocy w formie dotacji udzielonej z funduszy unijnych obowiązują go wszystkie prawa i obowiązki określone w przepisach dotyczących dotacji otrzymanej w ramach uczestniczenia w projektach unijnych, w szczególności dotyczące pomocy publicznej.

Zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej

Przedsiębiorca, który znalazł się w sytuacji bądź to osobistej bądź to majątkowej nie pozwalającej mu czasowo prowadzić swojej działalności ma prawo do zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej. Uprawnienie takie wynika w szczególności z art. 14 a ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

Uprawnionym do zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej na okres od 1 miesiąca do 24 miesięcy jest przedsiębiorca nie zatrudniający pracowników, w tym także będących między innymi na urloпах wychowawczych czy bezpłatnych, gdyż w dalszym ciągu posiadają oni status pracownika. Jeżeli zawarł umowy cywilnoprawne, które mają charakter ciągły (np. umowa zlecenie lub chałupnicza) przed zgłoszeniem informacji o zawieszeniu działalności musi rozwiązać

wymienione umowy, gdyż zatrudnienie takich osób, jakkolwiek nie pracowników w rozumieniu kodeksu pracy świadczy o wykonywaniu działalności gospodarczej. Jeśli działalność gospodarcza prowadzona jest w formie spółki cywilnej zawiesić wykonywanie działalności muszą wszyscy wspólnicy takiej spółki.

Zawieszenie wykonywania działalności oraz wznowienie następuje na wniosek przedsiębiorcy i podlega zgłoszeniu do ewidencji działalności gospodarczej. Jeśli przedsiębiorca podlega wpisowi do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego powyższe fakty regulują przepisy o Krajowym Rejestrze Sądowym. Okres zawieszenia wykonywania działalności zależy od woli przedsiębiorcy i rozpoczyna się od dnia wskazanego we wniosku o wpis informacji, nie wcześniej jednak niż w dniu złożenia wniosku i trwa do dnia złożenia wniosku o wpis informacji o wznowieniu wykonywania działalności gospodarczej.

Zgłaszając informację o zawieszeniu wykonywania działalności gospodarczej przedsiębiorca podaje następujące dane:

- oznaczenie przedsiębiorcy (imię i nazwisko) oraz numer PESEL,
- oznaczenie miejsca zamieszkania i adresu przedsiębiorcy,
- okresu, na jaki zostaje zawieszona działalność,
- oświadczenie o nie zatrudnianiu pracowników.

Z art. 14a ust. 3 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej wynika, że przedsiębiorca w okresie zawieszenia działalności gospodarczej nie może wykonywać działalności gospodarczej i osiągać bieżących przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej. Dodatkowo w ust 4 art. 14a wymienionej ustawy określono inne prawa i obowiązki przedsiębiorcy w okresie zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej, i tak przedsiębiorca w tym okresie:

1. ma prawo wykonywać wszelkie czynności niezbędne do zachowania lub zabezpieczenia źródła przychodów,
2. ma prawo przyjmować należności lub obowiązek regulować zobowiązania powstałe przed datą zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej,
3. ma prawo zbywać własne środki trwałe i wyposażenie,
4. ma prawo albo obowiązek uczestniczyć w postępowaniach sądowych, postępowaniach podatkowych i administracyjnych związanych z działalnością gospodarczą wykonywaną przed zawieszeniem wykonywania działalności gospodarczej,
5. wykonuje wszelkie obowiązki nakazane przepisami prawa,
6. ma prawo osiągać przychody finansowe, także z działalności prowadzonej przed zawieszeniem działalności gospodarczej,
7. może zostać poddany kontroli na zasadach przewidzianych dla przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą.

Należy zwrócić uwagę na fakt, że w stosunku do zobowiązań o charakterze publicznoprawnym zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej wywiera skutki prawne od dnia, w którym rozpoczyna się zawieszenie do dnia poprzedzającego dzień wznowienia wykonywania działalności gospodarczej.

W okresie zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej przedsiębiorca sam decyduje, czy będzie opłacał składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe. Z art. 36a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wynika, że w okresie zawieszenia wykonywania działalności wymienione ubezpieczenie jest dobrowolne. Dodatkowo przedsiębiorca w tym okresie nie opłaca ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego. Ustanie

obowiązku ubezpieczeń społecznych w wyniku zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej następuje od dnia, w którym rozpoczyna się zawieszenie do dnia wznowienia wykonywania działalności gospodarczej. Jeśli przedsiębiorca jest płatnikiem składek wyłącznie za siebie nie ma obowiązku składania deklaracji rozliczeniowej i opłacania składek. Wznowienie wykonywania działalności gospodarczej nie wymaga ponownego zgłoszenia do ubezpieczenia.

W okresie zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej przedsiębiorca nie ma obowiązku opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne, chyba że dobrowolnie przystąpi do ubezpieczenia.

Nie zgłoszenie przez przedsiębiorcę informacji o wznowieniu wykonywania działalności gospodarczej przed upływem 24 miesięcy od dnia zgłoszenia o jej zawieszeniu skutkuje wykreśleniem przedsiębiorcy z ewidencji działalności gospodarczej.

Postępowanie w sprawie zawieszenia i wznowienia wykonywania działalności gospodarczej zwolnione jest od opłat.

Zakończenie wykonywania działalności gospodarczej

Zakończenie prowadzenia działalności gospodarczej w zasadzie zależy od woli przedsiębiorcy i następuje z chwilą wykreślenia z właściwego rejestru, do którego wpisany jest przedsiębiorca. Wyjątek stanowi ogłoszenie upadłości, czyli sytuacji, gdy z analizy sytuacji majątkowej przedsiębiorcy wynika, że wystąpiły przesłanki upadłościowe określone w przepisach ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60, poz. 535 z późn. zm.), to jest gdy

dłużnik stał się niewypłacalny (czyli nie wykonujący swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych), a w przypadku dłużnika będącego osobą prawną albo jednostką organizacyjną nie posiadającą osobowości prawnej, której przepisy przyznają zdolność prawną za niewypłacalnego uważa się także takiego dłużnika, gdy jego zobowiązania przekraczają wartość jego majątku, nawet wówczas, gdy na bieżąco wymagalne zobowiązania wykonuje.

Jeśli zakończenie wykonywania działalności nie następuje w trybie upadłościowym czy układowym, każdy przedsiębiorca po podjęciu decyzji o zaprzestaniu działalności gospodarczej winien zakończyć swoje bieżące interesy gospodarcze, spłacić powstałe zobowiązania i wyegzekwować przysługujące mu należności. Zakończenie wykonywania działalności przez przedsiębiorcę wpisanego do ewidencji działalności gospodarczej nie jest w znaczący sposób sformalizowane, jedynie gdy działalność prowadzona jest w formie spółki cywilnej, jej zakończenie poddane jest reżimowi przepisów dotyczących spółki cywilnej oraz postanowieniom umowy spółki. Zakończenie prowadzenia działalności następuje z chwilą wykreślenia z ewidencji działalności gospodarczej na wniosek przedsiębiorcy składany wraz z wnioskiem do urzędu statystycznego, urzędu skarbowego i ZUS.

Przedsiębiorca wpisany do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego winien przeprowadzić proces likwidacyjny określony dla każdej ze spółek w kodeksie spółek handlowych. Przeprowadzenie tego procesu i wydanie przez sąd rejestrowy postanowienia o wykreśleniu spółki z rejestru przedsiębiorców kończy jej byt prawny.

Wykaz podstawowych aktów prawnych dotyczących przedsiębiorczości

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej – ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 19 listopada 1999 r. – Prawo działalności gospodarczej (Dz.U. z 1999 r. Nr 101, poz. 1178 z późn. zm. Oraz Dz.U. z 2004 r. Nr 173, poz. 1808 – art. 66),
- ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 2009 r. Nr 18, poz. 97),
- ustawa z dnia 14 czerwca 1960 roku – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz.U. z 2000 Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2000 Nr 94, poz. 1037,
- ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 1964, Nr 16, poz. 93 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz.U. z 2006 r. Nr 94 poz. 651) oraz ustawa z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz.U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 z późn. zm.) ,
- ustawa z dnia 17 listopada 1964 roku Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 1964 Nr 43, poz. 296 z późn. zm.)

Obowiązki przedsiębiorcy

- a) ewidencyjne
- ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. z 2007, Nr 168, poz. 1186 z późn. zm.),,
  - ustawa o swobodzie działalności gospodarczej oraz ustawa prawo działalności gospodarczej,

- rozporządzenie Rady Ministrów z 24 marca 2009 r. w sprawie wniosku o wpis do ewidencji działalności gospodarczej (Dz.U z 2009 r. Nr 50, poz. 399),
  - ustawa z dnia 13 października 1995 r. o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników (Dz.U. z 2004 r. Nr 269, poz. 2681 z późn. zm.) ,
  - rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 lipca 1999 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji rejestru podmiotów gospodarki narodowej, w tym wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń, oraz szczegółowych warunków i trybu współdziałania służb statystyki publicznej z innymi organami prowadzącymi urzędowe rejestry i systemy informacyjna administracji publicznej (Dz.U. z 1999 r. Nr 69, poz. 763 z późn. zm.),
  - Polska Klasyfikacja Działalności – PKD 2007,
  - ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2007, Nr 11, poz. 74 z późn. zm.),
- b) księgowo i związane z zatrudnianiem pracowników
- Rozp. Ministra Finansów z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów (Dz.U. z 2003 r. Nr 152, poz. 1475 z późn. zm.),
  - ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 z późn. zm.),
  - ustawa o swobodzie działalności gospodarczej oraz prawo bankowe,
  - przepisy prawa pracy, w tym ustawa z dnia 26 czerwca 1974 – Kodeks pracy (Dz.U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 z późn. zm.).
- c) podatkowe
- ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 z późn. zm.),
  - ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz.U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654, z późn. zm.),
  - ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz.U. z 1998 r. Nr 144, poz. 930) – przepisy o ryczałcie ewidencjonowanym i karcie podatkowej,
  - ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. z 2004 r. Nr 54, poz. 535 z późn. zm.),
  - ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz.U. z 2006, Nr 121, poz. 844 z późn. zm.)
- d) inne, w tym dotyczące odpowiedzialności przedsiębiorcy i kontroli prowadzonej przez niego działalności gospodarczej
- ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 1997 r. 137, poz. 926 z późn. zm.),
  - ustawa z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (Dz.U. z 2004, Nr 8, poz. 65 z późn. zm.),
  - kontrole i obowiązki wynikające z innych przepisów – ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz zmianie niektórych ustaw – (Dz.U. z 2009 Nr 18, poz. 97).
  - inne akty prawne dotyczące rodzaju konkretnej działalności, np. ochrona środowiska, prawo o transporcie drogowym itp.,
  - ustawa z dnia 28 lutego 2003 roku Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60, poz. 535 z późn. zm.)
  - przepisy dotyczące dotacji otrzymanej w ramach uczestniczenia w projektach unijnych.
- Wszystkie wymienione akty prawne dostępne są w Internecie na oficjalnej stronie Sejmu: www.sejm.gov.pl

sejm.gov.pl, prawo, internetowy system aktów prawnych. Akty te są uaktualniane w związku z procesem legislacyjnym i ujednolicane z podaniem dokonanych zmian. Aby skorzystać z tekstu zamieszczonego na w/w stronie internetowej na-

leży znać rok, nr Dziennika Ustaw lub Monitora Polskiego oraz pozycję, pod którą dany akt prawny: ustawa, rozporządzenie lub zarządzenie został zamieszczony w w/w wydawnictwie.